Lietas arhīva Nr. A42-00707-22/15
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:0620.A420233421.5.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2022. gada 20. jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A. Patmalniece,

piedaloties pieteicējiem /pers. C/ un /pers. D/, pieteicēju pārstāvim zvērinātam advokātam Valdim Ulmanim, atbildētājas Ropažu novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Ropažu novada domes pārstāvjiem /pers. E/ un /pers. F/, kā arī trešajai personai /pers. G/,

mutvārdu procesā tiešsaistes režīmā, izmantojot aplikāciju *Microsoft Teams,* izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par faktiskās rīcības, sniedzot nepareizu izziņu, atzīšanu par prettiesisku, kā arī nemantiskā un mantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējiem /pers. C/ un /pers. D/ pieder nekustamais īpašums /adrese A/ (kadastra Nr. /numurs A/; turpmāk – /Nosaukums A/), kura teritorijā ietilpst ceļa posms, kas sākas pie nekustamo īpašumu /adrese B/ (kadastra Nr. /numurs B/) (turpmāk – /Nosaukums B/) un /Nosaukums A/ robežas un beidzas pie nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ un /adrese C/ (kadastra Nr. /numurs C/; turpmāk – /Nosaukums C/) robežas (turpmāk – strīdus ceļš).

[2] Ropažu novada dome 2020. gada 12. martā izsniedza trešajai personai /pers. G/ dokumentu Nr. 2020/2-154/214/N „Par ceļa statusu" (turpmāk – izziņa), kurā, pamatojoties uz trešās personas pieprasījumu, sniegta turpmāk norādītā informācija:

1) Ar Ropažu novada domes 2018. gada 25. aprīļa sēdes Nr. 6 lēmumu Nr. 27 „Par Ropažu novada pašvaldības ielu un ceļu saraksta apstiprināšanu" apstiprināts pašvaldības ielu un ceļu saraksts. Apstiprinātais ielu un ceļu saraksts *excel* formātā publiski pieejams pašvaldības mājas lapā [norādīta mājas lapas adrese];

2) Saskaņā ar 2018. gada 25. aprīļa apstiprināto Ropažu novada pašvaldības ielu un ceļu sarakstu, pašvaldības ceļam no autoceļa Inčukalns–Ikšķile (P10) līdz nekustamajam īpašumam /Nosaukums C/ piešķirts nosaukums „Vecskujenieki–Ciedras", ceļa numurs – Nr. 29, garums 2,26 km, ceļa seguma veids – grants, grupa – B grupa (ceļš, kas nodrošina transportlīdzekļu piebraukšanu ne mazāk kā pie trim viensētām);

3) 2020. gada 4. februārī Ropažu novada pašvaldības ielu un ceļu saraksts aktualizēts un reģistrēts VAS „Latvijas Valsts ceļi". Attiecībā uz iesniegumā pieprasīto ceļa posmu informācija nav mainījusies, proti, pašvaldības ceļam no autoceļa Inčukalns–Ikšķile (P10) līdz nekustamajam īpašumam /Nosaukums C/, nosaukums ir „Vecskujnieki–Ciedras", ceļa numurs – Nr. 29, garums 2,26 km, ceļa seguma veids – grants, grupa – B grupa (ceļš, kas nodrošina transportlīdzekļu piebraukšanu ne mazāk kā pie trim viensētām). Izziņai pielikumā pievienota Ropažu novada ceļu shēma *(lietas 1. sējuma 41.-42. lapa)*.

[3] Pieteicēji 2021. gada 6. jūlijā vērsās Ropažu novada pašvaldībā (turpmāk arī – pašvaldība) ar lūgumu atsaukt izziņu, jo tajā ietverts nepatiess apgalvojums, ka strīdus ceļš pieder pašvaldībai *(lietas 1. sējuma 8.-9. lapa)*.

[4] Pašvaldība ar 2021. gada 9. augusta vēstuli *(lietas 1. sējuma 7. lapa)* norādīja, ka tai nav pamata atsaukt izziņu, un pašvaldības nostāja šajā jautājumā pausta 2021. gada 26. marta paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai administratīvajā lietā Nr. A420120821.

Minētajos paskaidrojumos pašvaldība norādījusi, ka strīdus ceļš ir pašvaldības ceļš. Saskaņā ar pašvaldības pamatlīdzekļu sarakstu ceļš „Vecskujenieki–Ciedras" 2260 m garumā ir uzņemts pašvaldības bilancē jau kopš 1997. gada 1. janvāra. Tāpat informācija par strīdus ceļu (apstiprināto ielu un ceļu saraksts) publiski pieejama pašvaldības mājaslapā. Papildus norādīts, ka Ropažu novada teritorijas plānojums 2020.-2031. gadam, kas apstiprināts ar saistošajiem noteikumiem Nr. 8/2020, ir atcelts ar domes 2020. gada 1. decembra ārkārtas sēdes lēmumu Nr. 1. Teritorijas plānojums ir atcelts, jo to nepieciešams precizēt.

Strīdus ceļš atrodas uz pieteicējiem piederošas zemes un teritorijas plānojuma grafiskajā daļā pamatoti bija norādīts kā pašvaldības nozīmes ceļš. Pašvaldība norāda, ka zemes reformu reglamentējošie normatīvie akti paredzēja tiesības pašvaldībām noteikt īpašuma tiesību apgrūtinājumus – ceļa servitūtus, lai varētu nodrošināt piekļuvi citu personu zemes īpašumam. Proti, jau sākotnēji, dabā pastāvot ceļam, kas nodrošina piekļuvi vairāk kā trīs viensētām (īpašumiem), publiska ceļa izveidošana (saglabāšana) bija un ir optimāls risinājums, neveidojot pārtrauktu pašvaldības autoceļu.

Tajā pašā laikā pašvaldība secinājusi, ka zeme zem strīdus ceļa posmā, kas atrodas uz pieteicēju nekustamo īpašumu zemes, ir pieteicēju īpašums, kam normatīvajos aktos noteiktā kārtībā ir noteikts apgrūtinājums (pašvaldības ceļš vai zemes reformas laikā pieņemtajos lēmumos kā ceļu servitūtu teritorija). Pašvaldība norāda, ka minētā servitūta ceļa teritorija ir vienīgā piekļuves teritorija atsevišķiem nekustamajiem īpašumiem un vairākas personas ir izteikušas iebildumus par ceļa servitūta vai pašvaldības ceļa statusa atcelšanu.

Pašvaldība papildus norāda, ka likuma „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību" (pamata redakcijā, kas bija spēkā 1997. gada lēmumu

pieņemšanas brīdī) 20. panta trešā daļa un 32. pants noteica, ka lēmumā par zemes piešķiršanu zemes lietotājam tiek norādīts citu fizisko personu un juridisko personu tiesības ar zināmiem ierobežojumiem lietot šā zemes lietotāja zemi (servitūts) noteiktam nolūkam. Servitūtu veidus noteica nolikums par lauku apvidu zemi (pieņemts 1991. gada 25. novembrī), kas paredzēja, tostarp, ceļu servitūtu. Likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 22. panta trešajā daļā ir ietverts tiesiskais pamats, ka lēmumā par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu tiek norādīti servitūti, kas attiecas uz zemes īpašumu.

To, ka atbilstoši minētajam 1997. gadā ceļam „pašvaldības ceļš" statuss ir noteikts korekti, pamato arī Zemes pārvaldības likuma 7. pants, no kura izriet, ka privātīpašumā esošu ceļu, kas apgrūtināts ar servitūta tiesībām un vienlaikus iekļauts pašvaldības ceļu un ielas reģistrā, pašvaldība var atsavināt. Tāpat 7. panta otrajā daļā paredzēts, ja vienošanos par nepieciešamās zemes atsavināšanu panākt nav iespējams, vietējā pašvaldība apstiprina teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un uzsāk sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu. No minētās normas secināms, ka situācijā, kad konkrēto ceļu izmanto vairāku māju iedzīvotāji, tas nevar tikt izslēgts no pašvaldības ceļu saraksta. Attiecīgi strīdus ceļš pamatoti reģistrēts kā pašvaldības ceļš, ievērojot 1997. gada spēkā esošo regulējumu un aktuālo regulējumu, attiecīgi tas nav pretrunā aktuālajām tiesību normām vai judikatūrai *(lietas 1. sējuma 10.-12. lapa)*.

[5] Pieteicēji vērsās tiesā ar lūgumu atzīt par prettiesisku pašvaldības faktisko rīcību, sniedzot nepareizu izziņu, un uzlikt par pienākumu pašvaldībai atsaukt izziņu, jo tajā ietverts nepatiess apgalvojums, ka strīdus ceļš pieder pašvaldībai. Izsniedzot minēto dokumentu, pašvaldība rīkojusies publisko tiesību jomā, savukārt izziņa aizskar pieteicēju tiesības uz īpašumu. Minēto izziņu /pers. G/ aktīvi izmanto kā pret pieteicējiem vērstu pierādījumu un iesniedz to dažādās institūcijās.

Izziņā sniegtā informācija par ceļa statusu ir nepatiesa, jo pieteicējiem piederošā nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ zemes vienības robeža iet pa vidu ceļam, kas sākas pie /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ robežas un beidzas pie /Nosaukums A/ un /Nosaukums C/ robežas. Attiecīgi puse no šā ceļa ietilpst /Nosaukums A/ sastāvā un pieder pieteicējiem. Ievērojot norādīto, strīdus ceļš nav pašvaldības ceļš, kā arī nav koplietošanas ceļš, jo uz tā neatrodas pašvaldībai piederoša inženierbūve, ko apstiprina Valsts zemes dienesta 2020. gada 11. decembra un 2021. gada 21. aprīļa vēstules un VSIA „Latvijas valsts ceļi" 2021. gada 2. jūlijā sniegtā informācija. Strīdus ceļš nav arī pašvaldības nozīmes ceļš, jo nav noteikts Ropažu novada teritorijas plānojumā.

Pieteikuma papildinājumā lūgts piedzīt no pašvaldības par labu pieteicējiem morālā kaitējuma atlīdzinājumu 1000,00 *euro* apmērā, kā arī izziņas atsaukumu nosūtīt Valsts policijai, Ropažu novada pašvaldības policijai, Datu valsts inspekcijai, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai pievienošanai civillietai Nr. C30785019 *(lietas 1. sējuma 137.-145. lapa)* un mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu, kas saistīts ar juridisko palīdzību 262,57 *euro* katram pieteicējam atsevišķi *(lietas 1. sējuma 184.-190. lapa)*.

[6] Pašvaldības tiesai sniegtajā paskaidrojumā norādīts, ka izziņa ir tiesiska, jo strīdus ceļš ir pašvaldības ceļš un tā tiesiskais statuss kopš 2018. gada 14. maija nav mainījies. Vienlaikus norādīts, ka zeme zem strīdus ceļa posmā, kas atrodas uz pieteicēju nekustamā īpašuma zemes, ir pieteicēju īpašums, kam normatīvajos aktos noteiktā kārtībā ir noteikts apgrūtinājums (pašvaldības ceļš vai zemes reformas laikā pieņemtajos lēmumos kā ceļu servitūtu teritorija). Pašvaldība uzsver, ka strīdus ceļam būtu nosakāms ceļa servitūts.

Vienlaikus pašvaldība paskaidrojusi, ka strīdus ceļam nosakāms pašvaldības ceļa statuss kā inženiertehniskai būvei, jo pašvaldībai primāri jāņem vērā tieši pašvaldības iedzīvotāju intereses. Norādīts arī, ka Ropažu novada pirmajā teritoriālplānojumā 2004.–2016. gadam transporta infrastruktūras ceļu klasifikācijas kartē minētais ceļš ir iezīmēts kā pašvaldības nozīmes 2. grupas ceļš līdz īpašumam /Nosaukums E/ 2,6 km. garumā. Minētais ceļa statuss tiks atkārtoti nostiprināts pēc fakta ar jauno Ropažu novada teritorijas plānojumu, kas saskaņā ar Administratīvi teritoriālo reformu ir izstrādājams līdz 2025. gada 31. decembrim.

Paskaidrojumā sniegta argumentācija, kāpēc strīdus ceļam būtu nosakāms pašvaldības nozīmes ceļa statuss. Kā arī norādīts, ka risinot strīdu par piekļuvi vairākiem nekustamajiem īpašumiem Ropažu pagasta Kākciemā, Ropažu novada dome 2021. gada 27. oktobrī ir pieņēmusi lēmumu „Par administratīvā procesa uzsākšanu pašvaldības nozīmes ceļa statusa noteikšanai ceļa posmam Ciedras–Medņi, pamatojoties uz Kākciema iedzīvotāju iesnieguma ar lūgumu noteikt pašvaldības ceļa statusu ceļa posmam Ciedras–Medņi (ietver arī ceļa posmu Ciedras–Riekstkalni). Administratīvais process vēl nav noslēdzies un administratīvais akts par pašvaldības nozīmes ceļa statusa noteikšanu vai nenoteikšanu ceļa posmam Ciedras–Medņi vēl nav pieņemts *(lietas 1. sējuma 87.-89. lapa)*.

Papildus sniegtajā paskaidrojumā pašvaldība norāda, ka 2022. gada 20. aprīlī Ropažu novada dome ir pieņēmusi lēmumu Nr. 945 „Par pašvaldības nozīmes ceļa statusa noteikšanu ceļa posmam Ciedras–Medņi".

Tāpat paskaidrojumos norādīts, ka pieteikums daļā par mantiskā kaitējuma atlīdzinājumu saistībā ar juridisko palīdzību nav pamatots, jo zvērināts advokāts Valdis Ulmanis ir pieteicējas /pers. D/ kolēģis, abi ir zvērinātu advokātu biroja „/Nosaukums F/ zvērināti advokāti. Ņemot vērā, ka /pers. D/ ir zvērinātu advokātu biroja „/Nosaukums F/" zvērināta advokāte, kas konsultē un sniedz juridisko palīdzību klientiem arī jautājumos, kas tiek izskatīti administratīvajā lietā Nr. A420233421, nav ticams, ka pieteicēja ir vērsusies un tai ir bijusi nepieciešama juridiskā palīdzība izskatāmajā jautājumā.

Tāpat vērsta uzmanība, ka ir apšaubāma zvērināta advokāta 2022. gada 21. aprīlī iesniegtajā rēķinā norādītā informācija, jo rēķins izrakstīts par faktiski nenotikušiem darījumiem. No rēķinā norādītajiem datiem secināms, ka pieteicēji ir saņēmuši juridiskās konsultācijas un pat pārstāvību tiesas sēdē, tāpat no rēķina secināms, ka juridiskās palīdzības sniedzējs ir gaidījis gandrīz gadu, lai izrakstītu rēķinu, kas nav raksturīgi normālai komercpraksei. Tāpat dome norāda, ka 2021. gada 20. janvāra pieteikumu, 2021. gada 30. marta atsauksmi un 2021. gada 25. aprīļa papildinājumus atsauksmei tiesai ir iesnieguši pieteicēji, tāpēc nav pamata atzīt, ka šos dokumentus būtu sagatavojis kāds cits. Izvērtējot maksājuma uzdevumu, secināts, ka maksājums veikts starp divām fiziskām personām, nevis zvērinātu advokātu biroju, turklāt maksājumu 280,72 *euro* veikusi tikai /pers. D/, tādējādi nav pierādījumi, ka /pers. C/ būtu radušies zaudējumi *(lietas 1. sējuma 202.-203. lapa)*.

[7] Trešā persona /pers. G/ tiesai sniegtajā paskaidrojumā norādīja, ka nekustamais īpašums /Nosaukums C/ ir trešās personas ģimenes dzīvesvieta jau gandrīz 21 gadu. Kopš 2018. gada, kad pieteicēji sāka dzīvot /Nosaukums A/, neizskaidrojamu iemeslu dēļ, pieteicēju attieksme pret trešās personas ģimeni bijusi naidīga, tostarp brīvas pārvietošanās ierobežojoša. /pers. G/ 2019. gadā saņēmis pieteicēju vēstules, kurās norādīts, ka trešā persona un tās ģimenes locekļi prettiesiski izmanto ceļu, kas iet gar īpašumu /Nosaukums A/, vēstulē lūgts veikt maksājumu par ceļa lietošanu. Trešā persona norāda, ka strīdus ceļš ir vienīgā piekļuve dzīvesvietai, turklāt strīdus ceļš ir apgrūtināts ar ceļu servitūtu 0,36 km atzīmes veidā, nosakot abstraktu rakstura tiesību aprobežojumu par labu nenoteiktām personām vai īpašumiem. Tā kā strīdus ceļš ir vienīgā piekļuve trešās personas īpašumam, bet pieteicēji liedz pa to pārvietoties, tad trešā persona vērsās pašvaldībā ar lūgumu sniegt informāciju par ceļa statusu. Pašvaldība /pers. G/ izsniegusi izziņu, informējot par spēkā esošu pašvaldības lēmumu par ceļa statusu, tāpēc minētā izziņa neskar citu personu tiesības *(lietas 1. sējuma 118.-120. lapa)*.

[8] Tiesas sēdē pieteicēji pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem.

Atbildētāja pārstāvji pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pašvaldības paskaidrojumā sniegto argumentāciju.

Trešā persona atbildētāja pusē pieteikumu uzskatīja par nepamatotu, pamatojoties uz paskaidrojumos sniegto argumentāciju.

Motīvu daļa

[9] Tiesa sākotnēji izvērtēs trešās personas norādi par to, vai izziņa skar pieteicēju tiesības.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 31. panta otrajai daļai pieteikumu, izņemot likumā noteiktos gadījumus, var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 89. pantam faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Minētā panta otrā daļa noteic, ka faktiskā rīcība ir arī iestādes sniegta izziņa.

Lietā nav strīda, ka pašvaldība ir atbildējusi uz trešās personas iesniegumu. Turklāt, kā /pers. G/ norādīja tiesas sēdē, viņš ir vēlējies saņemt izziņu par strīdus ceļa statusu, savukārt pieteicēji norāda, ka minētā izziņa tiek aktīvi izmantota kā pierādījums ceļa lietošanas tiesībām.

Tiesa uzskata, ka būtiska nozīme lietā piešķirama tam, kādas ziņas atbilde uz iesniegumu satur un vai ar izdotu dokumentu tiek radītas faktiskās sekas individuāli noteiktai personai. Kā norādījis Senāts, ja iestāde nepamatoti sniegusi citai personai informāciju par privātpersonu (piemēram, neizpaužamu informāciju par fiziskās personas privāto dzīvi vai komersanta komercnoslēpumu), arī – ja iestāde citai personai sniegusi nepareizu informāciju par privātpersonu, tad attiecīgā privātpersona var prasīt atzīt par prettiesisku attiecīgo informācijas sniegšanu *(Senāta 2008. gada 31. janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-092/2008 (A42326105) 14. punkts)*.

Izskatāmajā gadījumā pašvaldība /pers. G/ atbildē uz iesniegumu ir sniegusi ziņas, ka strīdus ceļš ir pašvaldības ceļš. Attiecīgi tiesa uzskata, ka Senāta atziņas attiecināmas arī uz gadījumiem, kad pašvaldība sniedz ziņas par sava īpašuma piederību, bet īpašuma īpašniekiem ir pretējs viedoklis. Proti, šādā gadījumā ir pārbaudāms, vai izziņā norādītie dati ir pareizi, jo tie skar nekustamā īpašuma īpašnieku tiesības. Proti, pat, ja pašvaldības dokuments ir atbilde uz iesniegumu, tomēr tajā ietvertas ziņas, kas skar citas personas tiesības vai tiesiskās intereses, tad šai personai ir tiesības vērsties tiesā par pašvaldības faktisko rīcību.

Tiesa vērš uzmanību, ka atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu, līdz ar to, ja pašvaldība izmantojot publisku varu sniedz ziņas, ka citas privātpersonas īpašums ir pašvaldības īpašums, tas ir nepārprotams Satversmē garantēto cilvēktiesību īpašuma aizskārums, un attiecīgi pieteicējiem noteikti pastāv subjektīvas tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt trešajai personai atbildē sniegto izziņu.

[10] Administratīvā procesa likuma 91. panta trešā daļa noteic, ka privātpersona, kura uzskata, ka iestādes sniegtā izziņa nav pareiza, var vērsties iestādē ar iesniegumu par pareizas izziņas izdošanu. Izskatāmajā gadījumā pieteicēju interese ir sniegtās izziņas atzīšana par prettiesisku. Izziņu kā faktisko rīcību var pārsūdzēt tad, ja tajā sniegtās ziņas nav patiesas *(Senāta 2006. gada 8. augusta lēmuma lietā Nr. SKA-388/2006 6. punkts)*. Atšķirībā no konstatējoša administratīvā akta *izziņa nerada tiesības vai pienākumus*, bet tikai sniedz ziņas par pastāvošo faktisko stāvokli *(Višķere I., 89. panta komentārs. Grām: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 895. lpp.)*.

Tātad tiesas kontrole lietā par izziņu aprobežojas ar pārbaudi, vai izziņā ietvertās ziņas par faktiem atbilst tai informācijai, kas ir pašvaldības rīcībā.

[11] Tiesa konstatē, ka /pers. G/ sniedzot atbildi, pašvaldība šīs atbildes 2. un 3. punktā ir ietvērusi izziņu jeb pastāvošo faktisko stāvokli par strīdus ceļa statusu, norādot, ka tas ir pašvaldības ceļš.

Likuma „Par autoceļiem" 3. panta pirmā daļa noteic, ka visi Latvijas autoceļi pēc to nozīmes iedalāmi: valsts autoceļos; pašvaldību ceļos; komersantu ceļos; māju ceļos.

Šā likuma 2. panta trešā daļa noteic, ka autoceļu kompleksā ietilpst arī gaisa telpa un zemes dzīles ceļu zemes nodalījuma joslā, ciktāl tas nepieciešams transportlīdzekļu satiksmei un ceļa elementu izmantošanai un aizsardzībai. Savukārt 4. panta trešā daļa noteic, ka pašvaldību un komersantu ceļi un to zemes, tai skaitā ceļu zemes nodalījuma joslas, kā arī māju ceļi ir attiecīgo pašvaldību, komersantu vai fizisko personu īpašums.

Likuma „Par autoceļiem" 8. panta otrā daļa noteic, ka pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtību nosaka Ministru kabinets. Atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 27. jūnija noteikumu Nr. 361 „Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr. 361) 2. punktam pašvaldības iela šo noteikumu izpratnē ir pašvaldības īpašumā esoša satiksmei paredzēta kompleksa inženierbūve pilsētas teritorijā un pašvaldības ceļš apdzīvotā vietā, kam ielas statusu piešķīrusi pašvaldība un kas ietverts teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.

Iztulkojot minētās tiesību normas to kopsakarā, tiesa secina, ka jēdziens pašvaldības ceļš nozīmē inženierbūvi ceļu un zem tā esošo zemi kā pašvaldības vienotu īpašumu, proti, ar jēdzienu pašvaldības ceļš saprotams, ka zeme zem ceļa pieder pašvaldībai *(sal. Senāta Civillietu departamenta 2017. gada 31. janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-7/2017 (C240103204) 10.2. punkts)*.

[12] Izskatāmajā gadījumā lietā nav strīds, ka zeme zem strīdus ceļa pieder pieteicējiem, nevis pašvaldībai. Atbilstoši Valsts zemes dienesta sniegtajai informācijai Kadastra informācijas sistēmā uz zemes vienības Nr. /numurs A/ nav reģistrēta Ropažu novada pašvaldībai piederoša vai lietošanā esoša inženierbūve, kas būtu identificējama kā pašvaldības ceļš *(lietas 1. sējuma 45.-46. lapa, 47.-50. lapa)*, savukārt VSIA „Latvijas valsts ceļi" norādījusi, ka ceļš „Vecskujenieki-Ciedras" atrodas tikai uz pašvaldībai piederošas zemes un tā garums ir 1,730 km, nevis 2,260km *(lietas 1. sējuma 43.-44. lapa)*. Kā redzams, pašvaldība tikai pēc izziņas izsniegšanas ierosinājusi procesu par pašvaldības nozīmes ceļa statusa noteikšanu strīdus ceļam.

Līdz ar to tiesa secina, ka pašvaldība, sniedzot izziņu, ka strīdus ceļš ir pašvaldības ceļš, ir sniegusi acīmredzami nepareizu izziņu par ceļa statusu. Tā kā zeme zem strīdus ceļa pieder pieteicējiem, tad strīdus ceļam nekādā veidā nevar būt pašvaldības ceļa statuss. Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pašvaldības faktiskā rīcība, sniedzot izziņu, neatbilst faktiskajai situācijai, tāpēc pašvaldības faktiskā rīcība, izsniedzot izziņu, ir prettiesiska.

[13] Administratīvā procesa likuma 253. panta otrā daļa noteic, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības. Tiesa uzskata, ka minētā norma piemērojama arī izskatāmajā gadījumā, proti, uz prettiesiski veiktu faktisko rīcību.

Ievērojot to, ka ar 2021. gada 17. novembri Ropažu novada pašvaldības B grupas ceļš Nr. 29 „Vecskujnieki – Ciedras" ir izslēgts no Ropažu novada pašvaldības ceļu un ielu reģistra *(lietas 1. sējuma 146. lapa)*, lietā nav nozīmes kā īpaši izdalīt izziņā sniegtās ziņas pa punktiem. Attiecīgi ir apmierināms pieteicēju lūgums uzlikt par pienākumu atsaukt izziņu. Tāpat pašvaldībai uzliekams par pienākumu izziņas atsaukumu nosūtīt pieteicējiem un trešajai personai.

Tiesa noraida pieteicēju lūgumu uzlikt par pienākumu pašvaldībai izziņas atsaukumu nosūtīt Valsts policijai, Ropažu novada pašvaldības policijai,

Datu valsts inspekcijai, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai pievienošanai civillietai Nr. C30785019. Ir saprotams, ka pieteicēji ir vēlējušies, lai izziņas atsaukums tiktu pievienots tām lietām, kur pieteicējiem iestādēs bijis jāskaidro, ka strīdus ceļš ir viņu īpašums. Tomēr lūgumu par dokumenta pievienošanu kādai lietai var izteikt attiecīgā procesa dalībnieks, līdz ar to vispārīgi nosūtīts izziņas atsaukums attiecīgajām iestādēm nesasniegtu pieteicēju mērķi.

[14] Pieteicēji ir lūguši atlīdzināt nemantisko kaitējumu 1000,00 *euro* apmērā.

Ikvienas personas tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota personas tiesību aizskāruma gadījumā ir noteiktas Satversmes 92. panta trešajā teikumā un konkretizētas Administratīvā procesa likuma 92. pantā. Savukārt to īstenošanas kārtība ir noteikta Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums).

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta pirmo daļu atlīdzinājumu par personisko kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētā gadījuma būtiskus apstākļus. Tātad, lai noteiktu atbilstīgu atlīdzinājumu, ir jāvērtē virkne dažādu apstākļu. Pamatojumam ir jāparāda, ka tiesa ir ņēmusi vērā un izvērtējusi visus atlīdzinājuma noteikšanā būtiskos apstākļus un ka tiesa, nosakot atlīdzinājumu, nav balstījusies vienīgi uz saviem subjektīvajiem ieskatiem, bet gan uz racionāliem juridiskiem apsvērumiem *(Senāta 2010. gada 16. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-104/2010 (A42466905) 19. punkts)*.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta otrā daļa noteic, ka nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, — atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Šā panta trešā daļa noteic, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās.

Administratīvo tiesu judikatūrā konsekventi atzīts, ka kaitējums prioritāri atlīdzināms, atjaunojot iepriekšējo stāvokli *(restitutio in integrum)* – tas ir atlīdzinājuma veids, kura rezultātā pārkāpuma radītās sekas tiek likvidētas un tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesiskais administratīvais akts nebūtu izdots. Tiesai vispirms jāvērtē, vai kaitējums nav atlīdzināts ar restitūciju. Ja tiesa atzīst, ka sākotnējā stāvokļa atjaunošana ir konkrētā kaitējuma atbilstošs atlīdzinājums, tai nav jāturpina izvērtējums attiecībā uz atlīdzinājuma noteikšanu naudā. Administratīvā procesa likuma 94. panta ceturtajā daļā paredzētā atlīdzinājuma pienākuma izpilde ar restitūciju ir saprotama plašākā nozīmē, proti, atlīdzināšanas pienākums var tikt izpildīts arī ar tāda stāvokļa nodibināšanu, kas apmierina personas prasījumu iestādei, piemēram, pabalsta piešķiršanu un izmaksu *(Augstākās tiesas prakses apkopojuma „Morālā kaitējuma atlīdzināšana administratīvajās lietās", Rīga, 2011.gads, 100.punktu)*.

Tātad atlīdzināšanas pienākums var tikt izpildīts kā iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, un tikai gadījumā, ja atjaunošana nav iespējama vai nav adekvāta, piešķirams atlīdzinājums naudā vai nosakāma rakstveida vai publiska atvainošanās.

[15] Ar prettiesiskas izziņas izsniegšanu ir aizskartas pieteicēju ar likumu aizsargātās tiesības, kas noteiktas Satversmes 105. pantā un uzskatāmas par nozīmīgām personas pamattiesībām. Līdz ar to pašvaldības prettiesiska faktiskā rīcība radījusi būtisku pieteicēju tiesību aizskārumu. Tiesa izskatāmajā gadījumā nekonstatē pieteicēju līdzatbildību.

Pieteicēji argumentējuši, ka pašvaldības prettiesiskā rīcība triju gadu garumā, kas konstatēta administratīvajā lietā Nr. A420278619 (atzīta par prettiesisku pašvaldības rīcība, nepamatoti nesaskaņojot pieteicēju nekustamā īpašuma apgrūtinājuma plānu; ir skatīta sūdzība par tiesas sprieduma neizpildi) un Nr. A420120821 (atzīta par prettiesisku pašvaldības rīcība, nesniedzot atbildi pēc būtības un nesniedzot pieprasīto informāciju; ir skatīta sūdzība par šā tiesas sprieduma neizpildi lietā Nr.A420125622), liecina par pašvaldības patvaļu un tīšu tiesību normu un tiesas nolēmumu ignoranci.

Vērtējot pašvaldības faktiskās rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, tiesa norāda, ka atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 2. punktam, pašvaldības autonomā funkcija ir gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību, kā arī atbilstoši Zemes pārvaldības likuma 8. pantam un 8.[1]pantam pašvaldībai ir tiesības noteikt ielai vai ceļam koplietošanas ceļa statusu vai pašvaldības nozīmes ceļa statusu. Tātad pašvaldībai no tiesību normām izriet pienākums pārzināt juridisko terminoloģiju un tās rīcībā esošos dokumentus, lai zinātu tās teritorijā esošo ceļu statusus, kā arī rūpības pienākumu par tiem gādāt, tostarp savlaicīgi risinot jautājumu par pašvaldības nozīmes ceļa statusa piešķiršanu.

Tiesa ņem vērā pašvaldības skaidrojumu, ka tās pirmajā teritorijas plānojumā strīdus ceļš bijis noteikts kā pašvaldības nozīmes ceļš, ka pašvaldības pamatlīdzekļu sarakstā reģistrētais ceļa garums bija 2,6 km. No pašvaldības paskaidrojumiem saprotams, ka tā ir uzskatījusi, ka strīdus ceļš ir publiski lietojams. Tai pašā laikā pašvaldībai bija jāzina, ka ceļš „Vecskujenieki-Ciedras" ir ticis izdalīts atsevišķā īpašumā ar kadastra apzīmējumu Nr. /numurs D/un reģistrēts Kadastra informācijas sistēmā ar garumu 1,74 km, proti, ka strīdus ceļš neietilpst īpašumā ar kadastra apzīmējumu Nr. /numurs D/. Neskatoties uz minēto faktu, pašvaldība tikai 2022. gada 20. aprīlī ir pieņēmusi lēmumu par pašvaldības nozīmes ceļa statusa noteikšanu strīdus ceļam. Līdz ar to tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā pašvaldība nav pievērsusi pietiekamu uzmanību juridiskai terminoloģijai un nav pareizi izvērtējusi tās rīcībā esošās ziņas, kas novedis pie nepareizas izziņas izsniegšanas. Tiesa nekonstatē kādus attaisnojošus vai apgrūtinošus apstākļus.

Tiesa norāda, ka izziņa izsniegta laikā (2020. gada 12. marts), kad vēl nebija spēkā stājušies spriedumi administratīvajās lietās Nr. A420278619 (spriedums stājies spēkā 2021. gada 1. jūlijā) un Nr. A420120821 (spriedums stājies spēkā 2021. gada 23. decembrī), līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pašvaldība apzinājusies savas darbības prettiesiskumu un izziņu izdevusi par spīti tam, ka līdzīgā lietā būtu jau tikusi atzīta pašvaldības rīcības vai viedokļa nepareizība.

Tiesa ņem vērā, ka pieteicēju īpašuma tiesību aprobežojumu tieši ir radījis Ropažu novada domes 2018. gada 25. aprīļa sēdes Nr. 6 lēmums Nr. 27 „Par Ropažu novada pašvaldības ielu un ceļu saraksta apstiprināšanu", ar kuru strīdus ceļš tika apstiprināts pašvaldības ielu un ceļu sarakstā. Minētais administratīvais akts netika apstrīdēts.

Savukārt nepareizas izziņas izsniegšana ir noticis fakts. Kā norāda pieteicēji, trešā persona minēto izziņu ir izmantojusi kā pierādījumu strīdus ceļa publiskai lietojamībai, kas sagādājis pieteicējiem neērtības, jo vairākās valsts iestādēs nācies taisnoties, ka strīdus ceļš ir pieteicēju īpašums. Attiecīgi ar izziņas atsaukšanu pilnīga restitūcija nav iespējama, tāpēc tiesai ir pamats turpmāk vērtēt, vai piešķirams atlīdzinājums naudā vai nosakāma rakstveida vai publiska atvainošanās.

[16] Ja privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās. Savukārt, lai visa sabiedriskā dzīve nepārvērstos par tiesvedības jomu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, naudā atlīdzināms ir vienīgi būtisks morālais kaitējums, tāds, kuru ar prasītā labuma piešķiršanu vairs nevar nedz juridiski, nedz faktiski atlīdzināt *(Senāta prakses apkopojuma „Morālā kaitējuma atlīdzināšana administratīvajās lietās", Rīga, 2011. gads, 112. punktu)*.

Tiesa atzīst, ka konkrētajā situācijā pašvaldības prettiesiskā faktiskā rīcība, izsniedzot nepareizu izziņu, ir aizskārusi būtiskas pieteicēju ar likumu aizsargātās intereses, tomēr tā nav radījusi smagu tiesību aizskārumu, jo pārkāpums nav novedis pie pieteicēju tiesību pilnīga vai daļēja zuduma. Kā tiesa norādīja iepriekš, pieteicēju īpašuma tiesību aprobežojumu tieši ir radījis Ropažu novada domes 2018. gada 25. aprīļa sēdes Nr. 6 lēmums Nr. 27 „Par Ropažu novada pašvaldības ielu un ceļu saraksta apstiprināšanu", nevis pēc tam izsniegtā izziņa, kas pati par sevi nerada tiesības vai pienākumus.

Tiesa piekrīt, ka pieteicējiem vēršanās dažādās valsts iestādēs un tiesā varēja sagādāt neērtības, tomēr tās nesasniedz tādu ciešanu līmeni, lai pārkāpumu un ar to radītās ciešanas atzītu par smagām. Savukārt nepieciešamība prettiesisko darbību apstrīdēt un pārsūdzēt un šim nolūkam veltītās pūles pašas par sevi nav uzskatāmas par nelabvēlīgām sekām Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8. panta izpratnē. Apstrīdēšana un pārsūdzēšana ir personas tiesību izmantošana un tiesiskā valstī pašsaprotams process, kas pats par sevi nelabvēlīgas sekas nerada. Šā procesa labvēlīgais iznākums jau ir pietiekams gandarījums par apstrīdēšanā un pārsūdzēšanā ieguldīto laiku un pūlēm *(Danovskis E. Morālā kaitējuma atlīdzināšana administratīvajās lietās. Tiesu prakses apkopojums. Rīga: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, 2011, 46. punkts)*.

Tiesa secina, ka pie izskatāmās lietas apstākļiem nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumam naudas izteiksmē objektīvs pamats nav konstatējams. Tiesa nekonstatē kādus citus īpašus apstākļus, kas pastiprinātu pieteicējiem radīto aizskārumu. Ievērojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka izziņas atsaukšana un pašvaldības rakstveida atvainošanās var sniegt pietiekamu gandarījumu par nodarīto nemantisko kaitējumu. Līdz ar to ir pamats prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu apmierināt daļēji, uzdodot pašvaldībai rakstveidā atvainoties pieteicējiem, taču nenosakot atlīdzinājumu naudā.

Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta trešajai daļai atvainošanās ir atbilstīgākais atlīdzinājuma veids, ar kuru atlīdzina morālo kaitējumu, kurš nav smags *(Senāta 2009. gada 5. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-338/2009 14. punkts)*.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa, lemjot par morālo atlīdzinājumu, vairākās lietās pat pie nopietnu pārkāpumu konstatācijas ir norādījusi, ka šāda pārkāpumu konstatācija var būt taisnīga atlīdzība par jebkuru morālu kaitējumu, ko cietis pieteicējs (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002. gada 28. novembra sprieduma lietā „Lavents pret Latviju" 151. punkts. Latvijas Vēstnesis, Nr. 23, 12.02.2003*). Tādējādi vēl jo vairāk par taisnīgu atlīdzinājumu noteiktos apstākļos var kalpot iestādes atvainošanās (*Senāta 2010. gada 9. jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-223/2010 (A42123804) 7. punkts*).

[17] Pieteicēji ir lūguši atlīdzināt mantiskos zaudējumus 262,57 *euro* apmērā katram, kas radušies saistībā ar saņemtu juridisko palīdzību.

Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Savukārt saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7. panta pirmo daļu mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Saskaņā ar šā panta trešo daļu mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību.

Latvijas Republikas Satversmes tiesa 2022. gada 25. marta sprieduma lietā Nr. 2021-25-03 16.2. punktā norādīja, ka līdz brīdim, kad stāsies spēkā regulējums, ar kuru Ministru kabinets būs izpildījis savu pienākumu, kas tam noteikts Satversmes 92. panta pirmajā teikumā, tiesību normu piemērotājam tām personām, kurām ar juridisko palīdzību saistīti izdevumi radušies valsts prettiesiskas rīcības rezultātā, tiesības uz taisnīgu tiesu jānodrošina, tieši piemērojot Satversmes 92. panta pirmo teikumu un šā sprieduma atziņas un nosakot ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā.

Satversmes tiesa minētajā spriedumā ir atsaukusies uz tās iepriekš secināto, ka tiesiskumam neatbilstu ne tāda situācija, ka valsts vispār nenoteiktu nekādu kārtību tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanai, nedz arī tāda situācija, ka valsts paredzētu pilnā apmērā atlīdzināt pilnīgi visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus bez jebkādas izvērtēšanas. Satversmes tiesa atsaucās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas norādīto, ka, vērtējot ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu atlīdzinājuma saprātīgo apmēru katrā konkrētajā lietā, jāņem vērā tas, cik attiecīgā lieta ir sarežģīta un kādi tiesību jautājumi tajā risināti, kā arī tas, kā noritējis tiesas process. Satversmes tiesa atsaucās arī uz Eiropas Savienības Tiesas norādīto, ka katrā lietā ir jāveic juridiskās palīdzības izdevumu apmēra objektīva analīze, proti, jānovērtē, cik objektīvi un atbilstoši konkrētās lietas apstākļiem pamatoti šie izdevumi ir radušies, tostarp jānovērtē arī piemērojamā tiesiskā regulējuma un procedūru sarežģītība. Lemjot par apmēru, kādā atlīdzināmi ar juridisko palīdzību saistītie izdevumi, jāņem vērā, ciktāl šie izdevumi bijuši saprātīgi nepieciešami un ciktāl visi lietas dalībniekam radušies izdevumi nav pārmērīgi. Satversmes tiesa norādīja, ka atbilstoši tiesiskas valsts principam, lai tiktu nodrošinātas personas tiesības uz pieeju tiesai un tiesības saņemt kvalificētu juridisko palīdzību, tiesiskajam regulējumam ir jābūt tādam, kas neattur personu no vēršanās tiesā vispār vai nerada tādu situāciju, ka pēc tiesas procesa persona nonāk finansiāli neizdevīgākā situācijā nekā pirms tam, ja personai radušies izdevumi ir bijuši objektīvi pamatoti un nepieciešami. Šāds tiesiskais regulējums sasniegtu mērķi – atlīdzināt ar juridisko palīdzību saistītos nepieciešamos izdevumus saprātīgā apmērā. (sk. minētā sprieduma 11., 14.2., 14.3. un 16.2. punktu, https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2021/06/2021-25-03_Spriedums.pdf).

[18] Lietas materiāliem pievienots zvērināta advokāta Valda Ulmaņa 2022. gada 21. aprīļa rēķins Nr. 01-FP-04/22, kas izrakstīts pieteicējiem, par kopējo summu 525,14 *euro*, kurā norādīts, ka sniegtas juridiskās konsultācijas trīs stundas par kopējo summu 90 *euro*, 2021. gada 6. jūlija iesnieguma Ropažu novada pašvaldībai sagatavošana – 30,00 *euro*, 2021. gada 16. augusta pieteikuma sagatavošana tiesai – 70,00 *euro*, 2021. gada 15. septembra pieteikuma papildinājuma sagatavošana – 30,00 *euro*, 2021. gada 24. oktobra pieteikuma papildinājumu sagatavošana – 30,00 *euro*, 2022. gada 6. marta pieteikuma papildinājumu un atsauksmes par pašvaldības un trešās personas paskaidrojumiem sagatavošana – 50,00 *euro*, 2022. gada 21. aprīļa pieteikuma papildinājumu sagatavošana – 30,00 *euro* un par pārstāvību tiesas sēdē – 104,00 *euro*. Kopā rēķins par sniegtajiem pakalpojumiem sastāda – 434,00 *euro* un pievienotās vērtības nodoklis 21% sastāda 91,14 *euro*. Atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta Pievienotās vērtības nodokļu maksātāju reģistram zvērināts advokāts Valdis Ulmanis ir reģistrēts šajā reģistrā kopš 2006. gada 27. aprīļa *(https://www6.vid.gov.lv/PVN)*.

Izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar minēto rēķinu, tiesa secina, ka pieteicējiem ir daļēji atmaksājami mantiskie zaudējumi, kas saistīti ar juridiskās palīdzības saņemšanu.

Tiesa secina, ka ir ticams, ka pieteicēji saņēmuši juridiskas konsultācijas trīs stundas par 90,00 *euro*. Tāpat ir atlīdzināmas izmaksas par 2021. gada 6. jūlija iesnieguma Ropažu novada pašvaldībai sagatavošana – 30,00 *euro*, 2021. gada 16. augusta pieteikuma sagatavošana tiesai – 70,00 *euro*, 2021. gada 15. septembra pieteikuma papildinājuma sagatavošana – 30,00 *euro*, 2022. gada 6. marta pieteikuma papildinājumu un atsauksmes par pašvaldības un trešās personas paskaidrojumiem sagatavošana – 50,00 *euro*, 2022. gada 21. aprīļa pieteikuma papildinājumu sagatavošana – 30,00 *euro* un par pārstāvību tiesas sēdē, kas ilga divas stundas, – 104,00 *euro*. Tiesa atzīst, ka minētā juridiskā palīdzība ir bijusi nepieciešama lietas sarežģītības dēļ, tāpat lietas izskatīšanai bijuši nepieciešami papildus iesniegtie dokumenti un advokāta dalība tiesas sēdē.

Tiesa noraida lūgumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus 30,00 *euro* par 2021. gada 24. oktobra pieteikuma papildinājumu sagatavošanu, jo minētie pieteikuma papildinājumi nav bijuši nepieciešami lietas izskatīšanai. Proti, 2021. gada 24. oktobra (tiesā reģistrēti 2021. gada 25. oktobrī) pieteikuma papildinājumos *(lietas 1. sējuma 65.-70. lapa)* atkārtoti pausti apsvērumi par izziņas prettiesiskumu, paustas bažas par pašvaldības rīcību iniciēt kādu procesu, kas strīdus ceļam noteiktu publisku statusu; analizēti trīs pašvaldības sniegti dokumenti, kuros sniegta pretrunīga informācija par ceļa statusu. Tiesa norāda, ka sava viedokļa un argumentācijas pārformulēšana un papildināšana ir pieteicēju brīva izvēle, bet nav objektīvi nepieciešama lietas izskatīšanai.

Ievērojot iepriekš norādīto, pieteicējiem atlīdzināmi mantiskie zaudējumi 244,42 *euro* katram (sniegtie juridiskie pakalpojumi kopā 404,00 *euro* un pievienotās vērtības nodoklis 21% sastāda 84,84 *euro*, tas ir 488,84:2).

[19] Attiecībā uz pašvaldības iebildumiem par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu, tiesa norāda, ka lietā nav nozīmes apstāklim, ka pieteicēja /pers. D/ un zvērināts advokāts Valdis Ulmanis ir kolēģi, jo klienta un juridiskās palīdzības sniedzēja attiecības balstās uz uzticības attiecībām. Lietā atrodas zvērināta advokāta 2022. gada 17. marta orderis Nr. 19/2022 *(lietas 1. sējuma 165. lapa)* par juridiskās palīdzības sniegšanu šajā lietā, kurā zvērināts advokāts apliecinājis, ka orderis izrakstīts, pamatojoties uz spēkā esošu vienošanos par juridiskās palīdzības sniegšanu klientam (/pers. D/ un /pers. C/), un starp šī ordera parakstītāju un orderī norādīto klientu pastāv advokāta un klienta attiecības.

Tiesa norāda, ka lietā nav nozīmes, kurš tieši ir parakstījis un iesniedzis procesuālos dokumentus tiesai un nav nozīmes arī apstāklim, ka rēķins izrakstīts tikai 2022. gada 17. martā. Pretēji atbildētāja viedoklim, tiesa norāda, ka juridiskās palīdzības sniegšanas pakalpojumu jomā ir raksturīgi, ka zvērināta advokāta sastādītus procesuālus dokumentus paraksta paši pieteicēji, kā arī ir raksturīgi, ka zvērināta advokāta rēķins tiek izrakstīts pirms tiesas sēdes, tostarp iekļaujot paredzamās tiesas sēdes ilgumu. Tiesa vērš uzmanību, ka arī Latvijas zvērinātu advokātu Ētikas kodeksa 6.4. punkts noteic, ka advokāts drīkst pieprasīt iepriekšēju iemaksu savu izdevumu segšanai, bet šai iemaksai jābūt samērīgai paredzamajiem maksājumiem, iespējamiem izdevumiem un darba apjomam. Tāpat juridiskās palīdzības sniegšanas pakalpojumu jomā ir raksturīgi, ka zvērināta advokāta orderis tiek izrakstīts tad, kad tas nepieciešams, parasti pirms tiesas sēdes vai pirms iepazīšanās ar lietas materiāliem.

Līdz ar to tiesai nav pamata apšaubīt zvērināta advokāta Valda Ulmaņa godprātību un lietā nav konstatējamas nepamatotas iedzīvošanās pazīmes. Zvērināta advokāta rēķinā norādītās summas par pakalpojumu sniegšanu ir samērīgas, ievērojot arī Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2022. gada 25. marta spriedumā lietā Nr. 2021-25-03 konstatēto, ka vidējā advokāta atlīdzības takse ir 60,00 *euro* par stundu.

[20] Tāpat tiesa norāda, ka lietā nav nozīmes apstāklim, kura persona ir apmaksājusi zvērināta advokāta izrakstīto rēķinu.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7. panta pirmā daļa noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Arī Civillikuma 1770. pants paredz, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 97. pantam attiecībā uz mantiskā zaudējuma priekšnosacījumiem un atlīdzinājuma apmēru administratīvajā procesā piemēro civiltiesību principus. Ņemot vērā minēto, Senāts secinājis, ka, interpretējot Zaudējumu atlīdzināšanas likumā ietverto mantisko zaudējumu jēdzienu, ir jāņem vērā arī tiesību doktrīnas un judikatūras atziņas par zaudējuma jēdzienu civiltiesībās.

Tiesību doktrīnā, vērtējot tagadējās mantas samazinājuma izpratni civiltiesībās, atzīts, ka mantas sastāvā ietilpstošo aktīvu samazinājums ir uzskatāms par mantisku pametumu Civillikuma 1770. panta izpratnē. Tagadējās mantas samazinājums iestājas, ne vien sarūkot mantas vērtībai, bet arī gadījumā, kad manta tiek apgrūtināta ar parādiem. Šādā situācijā nav iemesla runāt par priekšā stāvošu zaudējumu, jo tas jau ir radies. No minētā izriet, ka saistību apmēra palielināšanos, ko izraisījis tiesību pārkāpums, nevar traktēt kā priekšā stāvošu zaudējumu, kas nav jāatlīdzina. Šāds secinājums ir saskanīgs ar zaudējumu atlīdzināšanas mērķi, kuru nebūtu iespējams sasniegt, ja tiesību pārkāpuma rezultātā radušos parādsaistību pieaugumu neatzītu par jau cēlušos zaudējumu *(Senāta 2016. gada 7. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-7/2016 (C39072411) 11. punkts)*. Tātad judikatūrā ir atzīts, ka par jau cēlušos mantisku zaudējumu ir uzskatāma arī saistību apmēra palielināšanās. To, ka šādu jau cēlušos mantisko zaudējumu izpratni ir pamats attiecināt arī uz izdevumiem par juridisko palīdzību, papildus apliecina arī Civilprocesa likumā ietvertais regulējums.

Civillietās izdevumi par juridisko palīdzību netiek uzskatīti par mantiskiem zaudējumiem, taču atbilstoši Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punktam tie ir ar lietas vešanu saistītie izdevumi. Ar 2017. gada 22. jūnija grozījumiem Civilprocesa likuma 44. pants papildināts ar 1.[1]daļu, nosakot, ka par šā panta pirmās daļas 1. punktā minēto atlīdzināmo izdevumu faktisko apmēru uzskata gan izdevumus, kuri jau ir samaksāti, gan izdevumus, par kuriem saskaņā ar advokāta un puses vienošanos par juridiskās palīdzības sniegšanu ir izrakstīts rēķins. Tieslietu ministrs, iesniedzot priekšlikumu par šādu grozījumu, 2016. gada 13. oktobra vēstulē Saeimas Juridiskajai komisijai norādījis, ka „šāds papildinājums nepieciešams, lai risinātu praksē konstatētās problēmas saistībā ar termina „faktiskais apmērs" izpratni, aprēķinot ar lietas vešanu saistīto izdevumu advokātu palīdzības samaksai atlīdzināmo apmēru. Proti, praksē ir izveidojusies izpratne, ka faktiski atlīdzināmais apmērs par advokāta palīdzību ir tikai tas apmērs, kas jau faktiski ir apmaksāts un par kuru ir iespējams uzrādīt apmaksu apliecinošu dokumentu. Tādējādi par faktiskiem izdevumiem netiek uzskatīti izdevumi, kas ir „faktiski radušies", piemēram izrietoši no advokāta un klienta vienošanās par juridiskās palīdzības sniegšanu, bet kuri vēl nav apmaksāti, jo tiks apmaksāti tikai pēc tiesvedības procesa beigām" *(https://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/4fe9920baf32c89cc225804b0042564e/$FILE/2_2428-12_16.pdf)*.

Tātad likumdevējs ir apzināti noteicis, ka civilprocesā izdevumi advokāta palīdzības samaksai ir atlīdzināmi arī tad, ja izrakstītais rēķins vēl nav apmaksāts. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākos spriedumos ir atzinusi, ja juridiskās palīdzības sniedzējam saskaņā ar noslēgto līgumu ir tiesības prasīt samaksu par sniegtajiem pakalpojumiem, tad ir uzskatāms, ka izdevumi par juridisko palīdzību ir radušies un līdz ar to atlīdzināmi arī tad, ja pakalpojumu saņēmējs vēl attiecīgās summas nav samaksājis *(2014. gada 29. jūlija sprieduma lietā L.H. pret Latviju, iesnieguma Nr. 52019/07, 68. punkts, 2010. gada 10. maija sprieduma lietā Tebieti Mühafize Cemiyyeti un Israfilov pret Azerbaidžānu, iesnieguma Nr. 37083/03, 106. punkts)*.

Ņemot vērā minēto, Senāts secinājis, ka apgabaltiesa ir nepareizi interpretējusi Zaudējumu atlīdzināšanas likumā ietverto mantisko zaudējumu jēdzienu un nepamatoti uzskatījusi, ka rēķina par juridisko palīdzību apmaksa ir priekšnoteikums šādu zaudējumu atlīdzināšanai *(Senāta 2019. gada 23. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-131/2019 (A420172915) 8. punkts)*.

Līdz ar to noraidāms kā nepamatots pašvaldības viedoklis, ka lietā nav konstatējams pieteicēju mantiskais zaudējums.

[21] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 91. panta trešo daļu administratīvās rajona tiesas nolēmums lietā par iestādes sniegto izziņu, izziņas nesniegšanu vai atteikumu sniegt izziņu nav pārsūdzams. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 93. panta ceturtajai daļai prasījumu atlīdzināt zaudējumu vai kaitējumu, kas nodarīts ar tādu administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kurai likumā noteikta īpaša pārsūdzēšanas kārtība, izskata tādā pašā kārtībā, kāda noteikta attiecīgā administratīvā akta vai faktiskās rīcības izskatīšanai tiesā.

Prasījums par zaudējumu un kaitējuma atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību, proti, Administratīvā procesa likuma 184. pantā pieļautam prasījumam *(sal. Senāta 2016. gada 30. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-217/2016 (A420600712) 6. punkts)*. Secīgi, tā kā pamatprasījums par faktiskās rīcības, sniedzot nepareizu izziņu, atzīšanu par prettiesisku, ir pārbaudāms tikai vienā instancē, tad arī tam pakārtotais prasījums par nemantiskā kaitējuma un zaudējuma atlīdzināšanu nav pārsūdzams.

[22] Pieteicēji izteikuši lūgumu pieņemt lietā blakus lēmumu un nosūtīt to atbildīgajai institūcijai, lai tā pārbauda, vai attiecīgo Ropažu novada pašvaldības amatpersonu rīcībā, ietverot dokumentā patiesībai (īstenībai) neatbilstošus faktus, nav noziedzīga nodarījuma sastāva.

Tiesa norāda, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 288. panta pirmajai un trešajai daļai, ja, izskatot lietu, konstatēti apstākļi, kas liecina par iespējamu tiesību normu pārkāpumu, kā arī citos gadījumos tiesa var pieņemt blakus lēmumu. Blakus lēmumu nosūta attiecīgajai institūcijai. Ja tiesa, izskatot lietu, atklāj noziedzīga nodarījuma pazīmes, tā blakus lēmumu nosūta prokuratūrai.

Blakus lēmuma pieņemšana nav saistīta ar strīda izšķiršanu starp procesa dalībniekiem, bet izriet no lietas apstākļiem un saistīta ar citu tiesību pārkāpumu vai citu negatīvu parādību. Blakus lēmuma mērķis ir novērst pārkāpumu, ko pieļāvusi iestāde vai privātpersona. Tādēļ blakus lēmums parasti

ir adresēts tikai iestādei, kas ir kompetenta atrisināt lēmumā norādītos jautājumus. Tātad blakus lēmums ir tiesību institūts, kas ļauj tiesai ietekmēt tādus notikumus, kas tai kļuvuši zināmi tiesvedības gaitā un kas, tiesas ieskatā, pārkāpj tiesību normas. Atbilstoši tiesību normām tiesa pati izvērtē apstākļus un lemj par blakus lēmuma pieņemšanu, proti, tā ir tiesas prerogatīva. Pieteicējam nav subjektīvu tiesību prasīt tiesai veikt šādas darbības, ja viņš šādas pazīmes atrod, bet tiesa tās nesaskata.

Izskatāmajā gadījumā tiesa nesaskata noziedzīga nodarījuma pazīmes, kas būtu par pamatu blakus lēmuma pieņemšanai.

[23] Pieteicēja par pieteikuma iesniegšanu Administratīvajā rajona tiesā samaksāja valsts nodevu 30 *euro*.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumu Nr. 85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13. punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126. pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Ņemot vērā, ka pieteicēju pieteikums ir apmierināms daļā, par labu pieteicējai no Ropažu novada domes ir piespriežama valsts nodeva 30 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 91. panta trešo daļu, 93. panta ceturto daļu, 126. panta pirmo daļu, 251. panta sesto daļu, 253. panta otro daļu, Satversmes 92. panta pirmo teikumu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Ropažu novada domes faktisko rīcību, izsniedzot nepareizu 2020. gada 12. marta izziņu Nr. 2020/2-154/214/N „Par ceļa statusu".

Uzlikt par pienākumu Ropažu novada domei atsaukt 2020. gada 12. marta izziņu Nr. 2020/2-154/214/N „Par ceļa statusu" divu nedēļu laikā no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Uzlikt par pienākumu Ropažu novada domei 2020. gada 12. marta izziņas Nr. 2020/2-154/214/N „Par ceļa statusu" atsaukumu divu dienu laikā nosūtīt pieteicējiem un trešajai personai. Noraidīt lūgumu par izziņas atsaukuma nosūtīšanu Valsts policijai, Ropažu novada pašvaldības policijai, Datu valsts inspekcijai, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai pievienošanai civillietai Nr. C30785019.

Uzlikt par pienākumu Ropažu novada pašvaldībai divu nedēļu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas rakstveidā atvainoties /pers. C/ un /pers. D/ par radīto tiesību aizskārumu, izsniedzot nepareizu izziņu.

Noraidīt pieteikumu daļā par pienākuma uzlikšanu Ropažu novada pašvaldībai atlīdzināt /pers. C/ un /pers. D/ nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 1000 *euro* par nepareizas izziņas izsniegšanu.

Apmierināt pieteikumu daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu, un uzlikt pienākumu Ropažu novada pašvaldībai divu nedēļu laikā no sprieduma stāšanās spēkā atlīdzināt /pers. C/ un /pers. D/ mantiskos zaudējumus kopā 488,84 *euro* jeb 244,42 *euro* apmērā katram pieteicējam. Pārējā daļā prasījumu par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu noraidīt.

Piespriest no Ropažu novada domes par labu /pers. D/ (personas kods /personas kods/) viņas samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedums stājas spēkā ar tā sastādīšanas brīdi un nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Patmalniece